

Bruksela, 20 marca 2023 r.
(OR. en)

7587/23

COSCE 5
COPS 148
CFSP/PESC 470
COEST 216

WYNIK PRAC

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Delegacje
Nr poprz. dok.:	7256/23
Dotyczy:	Priorytety UE w OBWE – Konkluzje Rady (20 marca 2023 r.)

Delegacje otrzymują w załączeniu konkluzje Rady w priorytetów UE w OBWE w wersji zatwierdzonej przez Radę na jej 3941. posiedzeniu 20 marca 2023 r.

Konkluzje Rady w sprawie priorytetów UE w OBWE**Wyzwania dla bezpieczeństwa europejskiego**

1. Rozpoczynając i kontynuując niczym niesprowokowaną, nieuzasadnioną i nielegalną wojnę napastniczą przeciwko Ukrainie przy współudziale Białorusi, Rosja zlekceważyła podstawowe normy, zasady i zobowiązania, na których opiera się bezpieczeństwo europejskie. Zasady te są zapisane w Karcie Narodów Zjednoczonych oraz w dokumentach założycielskich Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE), w tym w akcie końcowym z Helsinek i Karcie paryskiej. Chociaż Rosja od lat próbuje te zasady niszczyć, także w Gruzji w 2008 r. i w Ukrainie w 2014 r., nie są one negocjowalne, nie podlegają też rewizji ani reinterpretacji. Bezpieczeństwo Ukrainy to bezpieczeństwo Europy. Unia Europejska będzie zdecydowanie wspierać Ukrainę i jej mieszkańców tak długo, jak będzie to potrzebne.

Rola OBWE na rzecz bezpieczeństwa w obszarze OBWE

2. Na posiedzeniu Rady Ministerialnej OBWE w grudniu 2022 r. państwa uczestniczące potwierdziły, że OBWE pozostaje jednym ze strażników podstawowych aktów i wartości regulujących bezpieczeństwo w Europie, że nadal stanowi wyjątkową platformę pozwalającą na kompleksowe dyskusje na temat bezpieczeństwa we wszystkich trzech wymiarach oraz że dysponuje szerokim i niepowtarzalnym zestawem narzędzi służących zapobieganiu konfliktom i ich rozwiązywaniu. Podstawowych zasad i zobowiązań zawartych w akcie końcowym z Helsinek i w Karcie paryskiej nie można odpowiednio ochronić, jeżeli nie zakończy się rosyjska wojna napastnicza i nie zostanie przywrócona suwerenność i integralność terytorialna Ukrainy w granicach uznanych przez społeczność międzynarodową.

3. UE i jej państwa członkowskie, reprezentujące prawie połowę państw uczestniczących i zapewniające w przybliżeniu 60 % zasobów finansowych i ludzkich OBWE, są zdecydowanymi zwolennikami tej organizacji. Globalna strategia UE na rzecz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa¹, wspólny komunikat w sprawie zwiększenia wkładu UE w multilateralizm oparty na zasadach² oraz Strategiczny kompas³ zalecają zacieśnienie współpracy UE–OBWE. Wsparcie UE dla OBWE wynika z solidnego zaangażowania UE na rzecz skutecznego multilateralizmu, głęboko zakorzenionego w poszanowaniu praworządności i prawa międzynarodowego, w tym praw człowieka i międzynarodowego prawa humanitarnego. Skuteczny multilateralizm oparty na wspólnych zasadach oraz ochrona praw człowieka i podstawowych wolności, demokracji i praworządności pozostają najlepszym sposobem utrzymania pokoju i bezpieczeństwa na świecie.
4. Rada wyraża uznanie dla obecnego i poprzedniego urzędującego przewodnictwa OBWE za ich wysiłki na rzecz przewodzenia tej organizacji w trudnych czasach naznaczonych rosyjską wojną napastniczą przeciwko Ukrainie, która narusza podstawowe zasady OBWE i utrudnia jej funkcjonowanie. Pomimo tego OBWE nadal stała za swoimi wartościami i osiągała istotne rezultaty, takie jak odwołanie się do mechanizmu moskiewskiego, warszawska Konferencja w sprawie wymiaru ludzkiego z 2022 r., uruchomienie programu wsparcia dla Ukrainy oraz wiele innych przedsięwzięć. Ponadto Rada uznaje i wspiera działania OBWE, jej Sekretariatu i Sekretarza Generalnego, misji w terenie i autonomicznych instytucji – Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (ODIHR), Wysokiego Komisarza ds. Mniejszości Narodowych (HCNM) oraz Przedstawiciela OBWE ds. Wolności Mediów (RFoM) – a także Zgromadzenia Parlamentarnego OBWE – i z zadowoleniem przyjmuje prace Kolegium Sztabu Zarządzania Granicami OBWE w Duszanbe i Akademii OBWE w Biszkeku.

¹https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/eugs_review_web_0.pdf

²https://eeas.europa.eu/sites/default/files/en_strategy_on_strengthening_the_eus_contribution_to_rules-based_multilateralism.pdf

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7371-2022-INIT/pl/pdf>

5. Rada ubolewa, że specjalna misja obserwacyjna OBWE na Ukrainie (SMM), koordynator projektu w Ukrainie oraz misja obserwacyjna OBWE w rosyjskich punktach kontrolnych w Gukowie i Doniecku musiały zostać zamknięte ze względu na odmowę przyłączenia się Rosji do konsensusu w sprawie przedłużenia ich mandatów. Rada ponawia zdecydowany apel UE do Rosji o natychmiastowe i bezwarunkowe uwolnienie trzech nielegalnie zatrzymanych członków personelu SMM OBWE oraz o zwrot pojazdów opancerzonych SMM OBWE ich prawowitym właścicielom.
6. Rada wyraża głębokie ubolewanie, że z powodu rosyjskiej blokady mandat misji OBWE w Mołdawii można było przedłużyć jedynie o sześć miesięcy, a nie o zwyczajowy okres jednego roku, ustalony przez państwa uczestniczące OBWE na posiedzeniu Rady Ministerialnej w Brukseli w 2006 r. Wzywa do przedłużenia mandatu misji o zwyczajowy okres.
7. Rada apeluje do wszystkich państw uczestniczących OBWE o zapewnienie terminowego przyjęcia budżetu OBWE, w którym przewidziane zostaną odpowiednie środki, z uwzględnieniem rosnących kosztów działania organizacji, zwłaszcza w związku z wysoką inflacją, tak aby umożliwić skuteczne funkcjonowanie OBWE we wszystkich trzech wymiarach. Ważne jest, aby wszystkie niezależne instytucje, sekretariat i misje w terenie były odpowiednio finansowane, tak aby mogły wypełniać swoje mandaty. Nie podjęto odpowiedniej decyzji, Rada wyraża więc uznanie dla tych państw, które wnoszą fundusze pozabudżetowe w celu zachowania zdolności OBWE do działania. Blokowanie przez ponad rok zatwierdzenia budżetu OBWE poważnie ograniczyło zdolność operacyjną tej organizacji i jej instytucji.
8. Rada głęboko ubolewa, że z powodu dotychczasowej obstrukcyjnej postawy Rosji Rada Ministerialna OBWE nie była w stanie osiągnąć konsensusu w sprawie urzędującego przewodnictwa na 2024 r.

9. Rada z zadowoleniem przyjmuje nieustające wsparcie udzielane Ukrainie przez OBWE oraz ustanowienie programu wsparcia OBWE dla Ukrainy w celu wzmocnienia odporności ukraińskich instytucji i organizacji społeczeństwa obywatelskiego. UE i jej państwa członkowskie wnoszą istotny wkład w tę pozabudżetową inicjatywę. Rada z zadowoleniem przyjmuje również fakt, że w 2022 r. dwukrotnie odwołano się do mechanizmu moskiewskiego w związku z naruszeniami międzynarodowego prawa humanitarnego i prawa międzynarodowego praw człowieka, zbrodniami wojennymi i zbrodniami przeciwko ludzkości popełnianymi w kontekście rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie. Ustalenia dwóch sprawozdań z misji w ramach mechanizmu moskiewskiego oraz sprawozdań ODIHR stanowią istotny wkład w gromadzenie i analizę faktów w celu rozpatrzenia ich w ramach mechanizmów rozliczalności, które są lub mogą być właściwe w przyszłości.

Priorytety UE w OBWE

10. Rada zobowiązuje się do ochrony OBWE jako jednego z filarów europejskiego porządku bezpieczeństwa oraz do zapewnienia zgodności z aktem końcowym z Helsinek, Kartą paryską i innymi podstawowymi zasadami i zobowiązaniami OBWE. UE będzie nadal wspierać działania Sekretariatu OBWE, instytucji i operacji w terenie na całym obszarze OBWE. Jednocześnie będzie aktywnie przyczyniać się do realizacji zasad i zobowiązań OBWE we wszystkich trzech wymiarach, w tym roli OBWE w zakresie wczesnego ostrzegania, zapobiegania konfliktom i ich rozwiązywania, przywracania pokoju i bezpieczeństwa, odbudowy pokonfliktowej, promowania współpracy oraz Agendy ONZ dotyczącej kobiet, pokoju i bezpieczeństwa. W tym celu UE będzie:
11. ***Kontynuowanie działań na rzecz przywrócenia roli OBWE w dziedzinie bezpieczeństwa***
- Dalsze propagowanie wsparcia dla opartego na zasadach porządku międzynarodowego zakorzenionego w Karcie Narodów Zjednoczonych i dekalogu helsińskim w obliczu ciągłego naruszania przez Federację Rosyjską prawa międzynarodowego oraz zasad i zobowiązań OBWE. Ubolewamy, że ciągle naruszanie przez Federację Rosyjską zobowiązań i zasad OBWE utrudnia regularną pracę tej organizacji.

- Zadbanie o to, by wojna Rosji przeciwko Ukrainie pozostawała w centrum prac OBWE, tak długo jak Rosja będzie prowadziła swoją napaść, która stanowi bezpośredni atak na europejski porządek bezpieczeństwa, podważając tym samym bezpieczeństwo i stabilność w Europie i na świecie.

12. ***Wspieranie i wzmacnianie zdolności OBWE i działań w terenie na całym obszarze OBWE:***

- Dalsze wykorzystywanie wszystkich narzędzi OBWE do działania w obliczu napaści Rosji na inne państwa uczestniczące OBWE.
- W związku z eskalacją rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie – wspieranie OBWE w działaniach na rzecz wyegzekwowania pełnej odpowiedzialności za rażące naruszenia prawa międzynarodowego, zbrodnie wojenne i okrucieństwa oraz naruszenia praw człowieka.
- Zapewnienie Ukrainie wsparcia poprzez prace sekretariatu OBWE, w tym za pośrednictwem programu wsparcia dla Ukrainy oraz autonomicznych instytucji.
- Dalsze wspieranie roli OBWE w postępowaniu w obliczu przedłużających się konfliktów na Zakaukaziu i w Republice Mołdawii w celu wypracowania trwałych rozwiązań politycznych, zgodnie z prawem międzynarodowym oraz zasadami i zobowiązaniami OBWE. OBWE musi nadal oferować wsparcie wszystkim państwom uczestniczącym, które go potrzebują.
- Skoncentrowanie wysiłków na zapewnieniu ciągłości misji OBWE i ich mandatów, w tym na przedłużeniu misji OBWE w Republice Mołdawii na okres po czerwcu 2023 r., biorąc pod uwagę kluczową rolę tych misji w deeskalacji konfliktów, środkach na rzecz budowania zdolności i szkoleniu zasobów ludzkich.
- Działania służące utrzymaniu roli OBWE jako platformy dialogu na temat pokoju i bezpieczeństwa, w oparciu o zasady i zobowiązania OBWE, oraz współpraca z państwami w całym regionie w sprawie przyszłego wkładu OBWE w bezpieczeństwo regionalne.

- Dalsze propagowanie działań OBWE na Bałkanach Zachodnich i we wschodnim sąsiedztwie, w stosownych przypadkach zgodnie z odpowiednimi priorytetami rozszerzenia, za pośrednictwem misji OBWE w terenie oraz prac Sekretariatu i instytucji OBWE, w tym w zakresie praworządności, działań następczych w związku z zaleceniami ODIHR dotyczącymi obserwacji wyborów, wolności wypowiedzi, wolności mediów, wolności religii i przekonań, walki z korupcją i przestępczością zorganizowaną.
- Zachęcanie do synergii z działaniami OBWE w Azji Środkowej i wspieranie takich działań, ze szczególnym uwzględnieniem regionalnego bezpieczeństwa i odporności, zapobiegania zagrożeniom transnarodowym i przeciwdziałania im, wzmocnienia pozycji kobiet i dziewcząt, przeciwdziałania zmianie klimatu, cyberbezpieczeństwa i różnych sektorów zrównoważonej łączności, jak określono w strategii Global Gateway.
- Kontynuowanie współdziałania z śródziemnomorskimi i azjatyckimi partnerami OBWE na rzecz współpracy, ponieważ bezpieczeństwo w regionie OBWE jest nierozzerwalnie związane z bezpieczeństwem jej sąsiadów i można je wzmocnić poprzez dialog i współpracę w wymiarze polityczno-wojskowym, gospodarczym i środowiskowym, a także ludzkim, wspólnie podejmując wyzwania w zakresie bezpieczeństwa.

13. *Zapewnienie realizacji wszystkich zasad i zobowiązań OBWE we wszystkich trzech wymiarach:*

- Wspieranie woli politycznej i dobrej wiary we wdrażanie kompleksowego zestawu narzędzi OBWE w całym cyklu konfliktu i we wszystkich trzech wymiarach. Szczególna uwaga poświęcona zostanie realizacji Agendy ONZ dotyczącej kobiet, pokoju i bezpieczeństwa oraz zwalczaniu handlu ludźmi.
- Promowanie pełnej realizacji zobowiązań i obowiązków w obszarze polityczno-wojskowym. UE będzie również ściśle współpracować z OBWE w zakresie przeciwdziałania transnarodowym zagrożeniom i wyzwaniom dla bezpieczeństwa.

- Pełne wykorzystanie wymiaru gospodarczego i środowiskowego jako narzędzi budowy zaufania oraz istotnych instrumentów służących wzmocnieniu dobrych rządów i dobrobytu ludności.
- Dalsze wspieranie kluczowych prac OBWE mających na celu rozwiązanie problemu związku między degradacją środowiska a zmianą klimatu i utratą różnorodności biologicznej oraz wpływu tych kwestii na bezpieczeństwo jako czynnika zwielokrotniającego zagrożenie, w tym poprzez wspomaganie państw uczestniczących w OBWE we wdrażaniu odpowiednich decyzji Rady Ministerialnej, w szczególności przełomowej decyzji sztokholmskiej nr 3/21 z 2021 r. w sprawie zacieśnienia współpracy w celu sprostania wyzwaniom spowodowanym zmianą klimatu.
- Podkreślanie kluczowego znaczenia wymiaru ludzkiego we wcielaniu w życie kompleksowej koncepcji bezpieczeństwa OBWE poprzez wzywanie do pełnego wdrożenia wszystkich zobowiązań z zakresu wymiaru ludzkiego przez wszystkie państwa uczestniczące, w pełnej zgodności z prawem dotyczącym praw człowieka, oraz do wzmocnienia instytucji demokratycznych, praworządności, równości płci i wzmocnienia pozycji wszystkich kobiet i dziewcząt, a także do poszanowania, ochrony i przestrzegania wszystkich praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości narodowych.
- Dalsze apelowanie o współpracę przekrojową w tych dziedzinach. Szczególna uwaga poświęcona zostanie Agendzie ONZ dotyczącej kobiet, pokoju i bezpieczeństwa, współpracy ze społeczeństwem obywatelskim, propagowaniu wolności wypowiedzi, zarówno w internecie, jak i poza nim, wolności mediów i bezpieczeństwa dziennikarzy, zwalczaniu handlu ludźmi oraz zapobieganiu i zwalczaniu przemocy seksualnej związanej z konfliktami. UE będzie promować udział młodzieży w działaniach i procesach OBWE.
- Pogłębienie współpracy w zakresie cyberbezpieczeństwa/bezpieczeństwa ICT w ramach nieformalnej grupy roboczej utworzonej decyzją Stałej Rady nr 1039, w szczególności poprzez większe zaangażowanie UE na rzecz środków budowy zaufania.

- Dalsze wspieranie regularnej organizacji wydarzeń poświęconych wymiarowi ludzkiemu, w tym Spotkań Przeglądowych Wymiaru Ludzkiego, jako głównych platform dyskusji na temat sytuacji w zakresie praw człowieka i podstawowych wolności na obszarze OBWE oraz oceny realizacji zobowiązań w zakresie wymiaru ludzkiego z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego.

14. *Zwiększenie skuteczności OBWE:*

- Wspieranie właściwego funkcjonowania organizacji i refleksja nad sposobami przeciwdziałania obstrukcjom i nadużywaniu zasady konsensusu.
- Dalsze wykorzystywanie formatów takich jak dialog wysokiego szczebla UE–OBWE i spotkania na szczeblu roboczym w celu usprawnienia współpracy i poszukiwania dodatkowych synergii, zwłaszcza w terenie.
- Dalsze wspieranie mandatów i prac Sekretariatu oraz misji w terenie w wymiarze gospodarczym i środowiskowym.
- Dalsze wspieranie mandatów i prac autonomicznych instytucji (ODIHR, HCNM, RFoM) oraz misji w terenie wspierających realizację zobowiązań OBWE przez państwa uczestniczące – takich jak kompleksowe działania OBWE/ODIHR związane z wyborami poprzez wymianę dobrych praktyk. Aby przyczynić się do wczesnego ostrzegania i zapewnić skuteczne zapobieganie konfliktom i ich trwałe rozwiązania, UE będzie również nadal wspierać mandat OBWE/ODIHR w zakresie wspomagania państw uczestniczących w wypełnianiu ich zobowiązań w zakresie praw człowieka, równości płci oraz propagowania tolerancji i niedyskryminacji.
- Dalsze przywiązywanie wagi do mandatu HCNM, w szczególności w zakresie wczesnego ostrzegania i prób podejmowania działań zapobiegawczych w związku z napięciami z udziałem osób należących do mniejszości narodowych.

- Dalsze wspieranie mandatu RFoM w zakresie obserwacji wydarzeń w świecie mediów, będącej częścią funkcji wczesnego ostrzegania, oraz pomaganie państwom uczestniczącym w wypełnianiu ich zobowiązań w zakresie wolności wypowiedzi i wolności mediów, zarówno w internecie, jak i poza nim. Obejmuje to działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa dziennikarzy.
15. Rada potwierdza dążenie UE do współpracy z OBWE jako kompleksową i pluralistyczną platformą dialogu politycznego i dotyczącego kierunków polityki na temat bezpieczeństwa europejskiego, euroatlantyckiego i euroazjatyckiego oraz budowania zaufania poprzez przywrócenie bezpieczeństwa i poszanowanie wspólnych zasad i zobowiązań OBWE. Rada potwierdza zobowiązanie UE do dalszego wspierania OBWE, zarówno pod względem politycznym, jak i finansowym. Współpraca i dialog UE–OBWE będą kontynuowane we wszystkich możliwych obszarach i na wszystkich możliwych szczeblach.
-